

KAINUUN MAAKUNTAKAAVAN TARKISTAMISEN OSALLISTUMIS- JA ARVIOINTISUUNNITELMAN LUONNOKSESTA ESITETYT LAUSUNNOT JA MIELIPITEET SEKÄ NIIDEN VASTI-NE-EHDOTUKSET

Osallistumis- ja arviointisuunnitelman luonnoksesta pyydettiin lausuntoja osallisilta 3.2.–4.3.2016. Lausuntoja pyydettiin 118 kpl. Annettiin 38 kpl lausuntoa ja 2 kpl kannanottoa tai mielipidettä.

Sisällys:

KUNNAT	3	Maa- ja metsätalousministeriö.....	6
Hyrnsalmen kunta.....	3	Oikeusministeriö	6
Kajaanin kaupunki	3	Opetus- ja kulttuuriministeriö.....	6
Kuhmon kaupunki.....	3	Puolustusministeriö	6
Paltamon kunta	3	Sisäasianministeriö, Hallinto- ja kehittämisosasto, Pelastusosasto	6
Puolangan kunta	3	Sosiaali- ja terveysministeriö.....	6
Ristijärven kunta.....	3	Työ- ja elinkeinoministeriö	6
Sotkamon kunta	3	Valtiovarainministeriö	7
Suomussalmen kunta.....	4	Ympäristöministeriö	7
NAAPURIMAAKUNTIEN LIITOT	4	MUUT VIRANOMAISET	7
Pohjois-Karjalan maakuntaliitto.....	4	Ilmavoimien esikunta, Tikkakoski	7
Pohjois-Pohjanmaan liitto	4	Kainuun ELY-keskus	7
Pohjois-Savon liitto.....	4	Kainuun Museo.....	7
KAINUUSEEN RAJOITTUVAT KUNNAT	5	Kainuun Pelastuslaitos	9
Kuusamo	5	Kainuun Prikaati	10
Lieksa	5	Kainuun rajavartiosto.....	10
Nurmes.....	5	Kainuun SOTE –kuntayhtymä	10
Pudasjärvi.....	5	Liikenteen turvallisuusvirasto Trafi	10
Pyhäntä	5	Liikennevirasto.....	10
Rautavaara	5	Logistiikkarykmentti, Tikkakoski	10
Siikalatva	5	Maavoimien Esikunta, Mikkeli	12
Sonkajärvi.....	5	Museovirasto	12
Taivalkoski.....	5	Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus, liikenne ja infrastruktuuri -vastuualue	17
Utajärvi	5	Pohjois-Suomen aluehallintovirasto, Oulu.....	17
Vaala	6	Pääesikunta, Helsinki	17
Valtimo.....	6	Suomen metsäkeskus, Pohjoinen palvelualue..	17
Vieremä	6	Suomen riistakeskus	17
MINISTERIÖT	6	Suomen riistakeskus, Kainuu	17
Liikenne- ja viestintäministeriö	6		

**YHDISTYKSET, YHTIÖT JA
TUTKIMUSLAITOKSET**

Boliden Kuhmo Oy (entinen Kuhmo Metals Oy)	18	Kajaanin kauppakamariosasto	23
Caruna sähkönsiirtoyhtiö	18	Kuhmo Metals Oy	23
Elinkeinoelämän keskusliitto, Helsinki	18	Loiste - yhtiöt	23
Ekokymppi Oy	18	Luonnonvarakeskus	24
Finavia	18	Luonto-Liitto ry	25
Fingrid Oyj	18	Maanomistajain liitto	25
GTK	19	Mainuan Turve Oy	25
Hyrn turvehippu oy	20	Matkailuyhdistys Puolanka-Paljakka Ry	25
Idän Taiga ry	20	Matkailuyhdistys Ukkohalla-Hyrynsalmi Ry	26
Ilmatieteen laitos	20	Metsähallitus, Metsätalous, Pohjanmaa-Kainuu	26
Imerys Talc Finland Oy	20	Metsähallitus, Pohjanmaan luontopalvelut	26
Juuan Dolomiittikalkki Oy	20	Metsähallitus Laatumaa, Oulu	26
Kainuun Etu Oy	21	Mondo Minerals	26
Kainuun lintutieteellinen Yhdistys ry	21	MTK-Pohjois-Suomi, Kainuu	26
Kainuun luonnonsuojelupiiri ry	21	Oulujärven Jättiläiset ry	27
<i>Kainuun metsänhoitoyhdistykset:</i>	21	Otanmäki Mine Oy	27
Metsänhoitoyhdistys Kainuu ry LKV	21	Paliskuntain yhdistys	28
Metsänhoitoyhd.Rokua-Paljakka,Puolanka	21	ProAgria Kainuu	30
Metsänhoitoyhdistys Sotkamo	21	Senaatti-kiinteistöt	30
Metsänhoitoyhdistys Ylä-Kainuu	21	Sotkamo Silver Oy	30
Kainuun nuotta ry	21	Suomen ampumahiihtoliitto	30
Kaivosteollisuus ry	21	Suomen tuulivoimayhdistys ry	32
<i>Poronhoidon paliskunnat:</i>	22	Terrafame Group Oy	32
Hallan paliskunta	22	Tornator Oy	32
Hossa-Irnin paliskunta	22	Turveruukki Oy	32
Näljängän paliskunta	22	Tulikivi Oyj	32
Pintamon paliskunta	22	UPM Metsä, Kajaanin metsäpalvelutoimisto	33
Taivalkosken paliskunta	22	Vapo Oy	33
<i>Kainuun riistanhoitoyhdistykset:</i>	22	Vuokatin matkailukeskus Oy	34
Hyrynsalmen-Ristijärven riistanhoitoyhdistys	22	Vuolijoen turve Oy	34
Kajaanin riistanhoitoyhdistys	23	YKSITYISET MIELIPITEET	34
Kuhmon riistanhoitoyhdistys	23	Mielipide A.	34
Paltamon riistanhoitoyhdistys	23	Mielipide B.	35
Puolangan riistanhoitoyhdistys	23		
Sotkamon riistanhoitoyhdistys	23		
Suomussalmen riistanhoitoyhdistys	23		
Vuolijoen riistanhoitoyhdistys	23		
Kainuun Voima Oy	23		
Kainuun Yrittäjät ry	23		

LAUSUNNON SISÄLTÖ	VASTINE
KUNNAT	
Hyrnsalmen kunta	
Ei huomautettavaa.	<i>Ei muutoksia osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan.</i>
Kajaanin kaupunki (Lausunto saapui 9.3.2016)	
<p>Koko maakunnan tasapainoisen kehittämisen kannalta on tärkeää, että maakuntakaava tarkistetaan säännöllisesti. Kajaanin keskustaa- jaman osayleiskaavan tarkistaminen on käynnissä. Kaavaprosessien alustavien aikataulujen perusteella molempia kaavoja koskevat tavoit- teet ja linjaukset voidaan hyvin yhteen sovittaa.</p> <p>Osallistumis- ja arviointisuunnitelma on laadittu hyvin yleispiirteisellä tasolla. Suunnittelussa huomioon otettavana selvityksenä listaan tulisi lisätä mm. Museoviraston rekisteriportaali Valtakunnallisesti merkittä- vät rakennetut kulttuuriympäristöt (RKY 2009), KASELI- Kajaanin seudun liikennejärjestelmäsuunnitelma 2013, Oulujoenljioen vesien- hoitoalueen vesienhoitosuunnitelma ja toimenpideohjelma 2016-2021, Kajaani-Sotkamo rakennemalli, valmistuu 2017.</p>	Osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa muutetaan. OAS:n tekstiä täydennetään tältä osin.
Kuhmon kaupunki	
Ei huomautettavaa.	<i>Ei muutoksia osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan.</i>
Paltamon kunta	
-	-
Puolangan kunta	
-	-
Ristijärven kunta	
Ei huomauttamista.	<i>Ei muutoksia osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan.</i>
Sotkamon kunta	
Ei huomautettavaa.	<i>Ei muutoksia osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan.</i>

Suomussalmen kunta	
Ei huomautettavaa.	<i>Ei muutoksia osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan.</i>
NAAPURIMAAKUNTIEN LIITOT	
Pohjois-Karjalan maakuntaliitto	
Kainuun ja Pohjois-Karjalan maakuntakaavojen tarkistustöiden yhtäaikainen eteneminen antaa hyvät mahdollisuudet yhteen sovittaa alueidenkäyttöä ylimaakuntarajojen ja tehdä tarpeen mukaan yhdessä tärkeäksi koettuja selvityksiä ja aikanaan alueidenkäytön ratkaisuja. Pohjois-Karjalan maakuntaliitolla ei ole huomauttamista Kainuun kokonaisuusmaakuntakaavan tarkistuksen osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan.	<i>Ei muutoksia osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan.</i>
Pohjois-Pohjanmaan liitto	
Osallistumis- ja arviointisuunnitelma on kattava ja selkeä. Pohjois-Pohjanmaan näkökulmasta selvitysaineiston luetteloa on aiheellista täydentää Kainuun, Keski-Pohjanmaan ja Pohjois-Pohjanmaan liikennesuunnitelmalla (KaKePoli) päivityksineen sekä käynnistymässä olevalla Pohjois-Suomen liikennestrategiatyöllä.	<i>Osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa muutetaan.</i> OAS:n tekstiä täydennetään tältä osin.
OAS:n aikataulun mukaan maakuntakaavaluonnos valmistuisi vuoden 2016 syksyllä, jolloin sen valmistelu tapahtuu samanaikaisesti Pohjois-Pohjanmaan 2. vaihemaakuntakaavan ehdotuksen ja 3. vaihemaakuntakaavan luonnoksen kanssa. Maakuntakaavojen vahvistamismenettelystä luopuminen lisää maakuntien omien lähtökohtien ja tavoitteiden painoarvoa maakuntakaavoituksessa.	<i>Ei muutoksia osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan.</i>
Pohjois-Savon liitto	
Kainuun maakuntakaavan tarkistamisen osallistumis- ja arviointisuunnitelman luonnos on selkeä ja kattava kokonaisuus eikä Pohjois-Savon liitolla ole siihen täydennettävää.	<i>Ei muutoksia osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan.</i>

KAINUUSEEN RAJOITTUVAT KUNNAT	
Kuusamo	
Osallistumis- ja arviointisuunnitelma on riittävä.	<i>Ei muutoksia osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan.</i>
Lieksa	
Lieksan kaupunginhallitus pitää Kainuun maakuntakaavan tarkistamista ajantasaistamisen kannalta hyvänä.	<i>Ei muutoksia osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan.</i>
Ei huomautettavaa osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta.	<i>Ei muutoksia osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan.</i>
Nurmes (Lausunto saapui 10.3.2016)	
Kainuun maakuntakaavan tarkistamista ajantasaistamisen vuoksi pidetään hyvänä, eikä Nurmeksen kaupungilla ole osallistumis- ja arviointisuunnitelman luonnokseen huomautettavaa.	<i>Ei muutoksia osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan.</i>
Pudasjärvi	
-	-
Pyhäntä	
-	-
Rautavaara	
-	-
Siikalatva	
-	-
Sonkajärvi	
Ei huomautettavaa	<i>Ei muutoksia osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan.</i>
Taivalkoski	
-	-
Utajärvi	
-	-

Vaala	
-	-
Valtimo	
-	-
Vieremä	
Ei huomautettavaa.	<i>Ei muutoksia osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan.</i>
MINISTERIÖT	
Liikenne- ja viestintäministeriö	
-	-
Maa- ja metsätalousministeriö	
-	-
Oikeusministeriö	
-	-
Opetus- ja kulttuuriministeriö	
-	-
Puolustusministeriö	
-	-
Sisäasianministeriö, Hallinto- ja kehittämisosasto, Pelastusosasto	
OAS-luonnos on tehty siten, että se ottaa huomioon olennaiset asiat.	<i>Ei muutoksia osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan.</i>
Sosiaali- ja terveysministeriö	
-	-
Työ- ja elinkeinoministeriö	
-	-

Valtiovarainministeriö	
-	-
Ympäristöministeriö	
-	-
MUUT VIRANOMAISET	
Ilmavoimien esikunta, Tikkakoski	
-	-
Kainuun ELY-keskus (Lausunnon antamiseen myönnetty lisäaikaa. Lausunto saapui 16.3.2016.)	
<p>Kainuun ELY-keskus esittää, että maakuntakaavan laatimisessa huomioidaan osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa mainittujen selvitysten lisäksi seuraavat selvitykset ja aineistot:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kainuun, Keski-Pohjanmaan ja Pohjois-Pohjanmaan liikenne-strategia Kakepoli • Kaseli - Kajaanin seudun liikennejärjestelmäsuunnitelma 2013 • Kainuun metsäohjelma 2016-20120 • Kainuun biotalousstrategia 2015-2020 • Oulun läänin alueellinen jätesuunnitelma 2008-2018 • Kainuun bioindikaattoriselvitys (Kainuun ELY-keskus, selvitys valmistuu vuoden 2016 alkupuolella) • Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt (RKY 2009) ja muinaisjäännösrekisteri (Museovirasto), Rakennettu kulttuuriympäristö (Museovirasto 1993) sekä Kulttuuriperintöinventointihankkeen raportit 2009-2015 (Metsähallitus) • Ympäristötiedon hallintajärjestelmä Hertta (lajisuoja) • Selvitykset, jotka tukevat valtakunnallisten alueidenkäyttötoimien toteuttamista 	<i>Osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa muutetaan.</i> OAS:n tekstiä täydennetään lausunnossa esitetyllä tavalla.
Kainuun Museo	
Osallistumis- ja arviointisuunnitelman lähtökohta-aineistossa on mainittu pääosin Kainuun liiton teettämiä uusia selvityksiä. Vaikka viimei-	<i>Osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa muutetaan.</i> OAS täydennetään esitettyjen selvitysten osalta.

<p>senä kohtana esitetään ”Muut mahdolliset asiaan liittyvät suunnitelmat ja selvitykset” on luetteloon syytä lisätä Museoviraston kulttuuriympäristörekisteriportaali Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt (RKY2009) ja muinaisjäännösrekisteri. RKY 2009 -kohteet ja muinaisjäännösrekisterissä olevat muinaismuistolain 295/63 suojaamat kohteet on otettava kaavoituksessa huomioon. Metsähallituksen laajan valtion omistamien metsien kulttuuriperintöinventointihankkeen raportit 2009–2015 on aiheellista lisätä myös luetteloon. Valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden inventointi Kainuun alueella valmistui vuoden 2015 alussa ja on ympäristöministeriössä hyväksyttävänä.</p>	
<p>Vahvistetussa maakuntakaavassa valtakunnallisina arvokkaina kulttuurihistoriallisina kohteina ovat vuoden 1992 valtakunnalliset kohteet. Osa näistä kohteista on jäänyt pois RKY2009 -luettelosta. On aiheellista tarkastaa kokonaisuudessaan sekä valtakunnalliset että maakunnalliset rakennetun ympäristön kohteet, että RKY 2009 -pudokkaat tulevat huomioiduksi joko maakunnallisina tai paikallisina kohteina sekä selvittää mahdolliset uudet maakunnalliset kohteet.</p>	<p><i>Ei muutoksia osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan.</i> Maakuntakaavan tarkistamisprosessissa käsitellään mm. valtakunnallisesti ja maakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt. Tarkistamisessa tarkasteltavien valtakunnallisesti arvokkaiden kulttuurihistoriallisten kohteiden lähtökohtana käytetään Museoviraston 2009 RKY-inventointia.</p>
<p>Kainuun vahvistetussa maakuntakaavassa muinaismuistolain rauhoittamat muinaisjäännökset on osoitettu siten, että mukana ovat vain valtakunnallisesti ja maakunnallisesti merkittäviksi arvioidut kohteet. Vaikka merkintätapaan liittyy etuja, se on ongelmallinen. Muinaisjäännösten arvottamisen perusteita ei voida johtaa muinaismuistolaista eikä niitä ole toistaiseksi missään muuallakaan määritelty. Esimerkiksi valtakunnallisesti merkittävänä muinaisjäännöksiä on pidetty Museoviraston julkaisussa ”Maiseman muisti” mainittuja kohteita. Tätä julkaisua ei kuitenkaan ole tarkoitettu valtakunnallisesti merkittävien muinaisjäännösten luetteloksi, lisäksi sillä on ikää jo 15 vuotta.</p> <p>Tämän vuoksi on syytä selvittää myös mahdollisuus osoittaa maakuntakaavan tarkistuksessa kaikki maakunnasta tunnetut lain suojaamat muinaisjäännökset. Tällaiseen ratkaisuun on ainakin joissain maakuntakaavoissa päädytty. Jos kaavassa päätetään pysyä nykyisessä merkintätavassa, on laadittava selvitys, josta käyvät ilmi valinnan kriteerit ja perustelut. Niiden pitää olla museoviranomaisten hyväksymät.</p>	<p><i>Ei muutoksia osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan.</i> Maakuntakaavan tarkistamisessa käsitellään mm. muinaisjäännöksiä. Kaavaprosessin yhteydessä arvioidaan tarve laatia selvitys maakunnallisesti arvokkaista muinaisjäännöskohteista sekä kaikkien tunnettujen muinaisjäännösten merkitsemisestä maakuntakaavoituksessa. Kaavaratkaisu tarkentuu kaavatyön edetessä.</p>
<p>Kaavan tulee perustua tarkoitukseensa nähden riittäviin selvityksiin. Nykyään maakuntakaavoituksen yhteydessä ei yleensä pidetä mui-</p>	<p><i>Ei muutoksia osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan.</i> Ympäristöministeriön Kulttuuriympäristö maakuntakaavoituksessa -</p>

<p>naisjäännösinventointeja tarpeellisina, ne jätetään yleiskaava- ja asemakaavavaiheeseen. Joidenkin useita kuntia käsittävien teemainventointien mahdollisuus on kuitenkin syytä pitää avoinna myös maakuntakaavaa laadittaessa. Esimerkiksi suuriin vesireitteihin liittyvien rakennelmien, kuten möljiin inventointi on osoittautunut tarpeelliseksi. Kyse on koko maakunnan laajuisista reiteistä ja monin tavoin merkittävistä rakennelmista, joita ei tiettävästi ole tähän mennessä inventoitu millään tavoin.</p> <p>Maakuntakaavaa varten on laadittu selvityksiä Kainuun suoluonnosta. Soita hyödynnettäessä on otettava huomioon niiden poikkeuksellinen kyky säilyttää eloperäisiä aineita hyvin pitkiä aikoja. Kainuustakin on esimerkkejä siitä, että suosta voi löytyä sellaista aineistoa esihistorialliselta ajalta, mitä muualta ei ole mahdollista saada. Siksi soiden merkitys tieteellisen arkeologisen tutkimuksen lähdeaineiston säilyttäjänä on syytä tuoda esille, kun soiden käyttöä käsitellään. Soiden hyödyntämisen yhteydessä pitää viitata myös muinaismuistolain määräyksiin. Soiden suuren merkityksen vuoksi on aiheellista harkita mahdollisuutta niiden arkeologiseen inventointiin. Tällöin sopivin menetelmin valittaisiin suot, jotka soveltuvat tarkempiin jatkotutkimuksiin.</p> <p>Tervanpoltto oli Kainuussa paikoin väestön pääelinkeino 1800-luvulla. Tervataloudella on ollut huomattava merkitys maakunnan kehitykseen. Sen seurauksena Kainuussa on erittäin paljon tervahaudanpohjia. Niitä pidetään nykyään muinaismuistolain tarkoittamina kiinteinä muinaisjäännösinä, mutta voimassa olevassa maakuntakaavassa tervahaudat mainitaan vain kulttuurihistoriallisissa kohteissa tai alueissa, ei muinaisjäännösten yhteydessä. Lisäksi niidenkin kohdalla on epäselvyyksiä. Maakunnallisesti merkittäväksi arvioidulla Kuhmon Tönöläharjulla on ilmeisesti vain yksi, myöhäisiä näytöksiä varten tehty tervahauta. Maakuntakaavan tarkistuksen yhteydessä on syytä selvittää, kuinka tämä maakunnalle tärkeä ja ominainen muinaisjäännösryhmä saadaan parhaiten esitettyä.</p>	<p>oppaassa (28/2011) todetaan, että arkeologinen kulttuuriperintö tulee inventoida maakuntakaavoituksessa alueilta, joilla maankäyttö muuttuu tai joilla maakuntakaavan edellyttämä ratkaisu on poikkeuksellisen tarkkarajainen. Maakuntakaavan sisältöä ja kaavaratkaisua käsitellään tarkemmin kaavoituksen seuraavissa vaiheissa, jolloin erillisinventointien tarve ja toteuttamismahdollisuudet on tarkemmin arvioitava.</p>
<p>Kainuun Pelastuslaitos</p>	
<p>-</p>	<p>-</p>

Kainuun Prikaati	
-	-
Kainuun rajavartiosto	
Ei huomautettavaa.	<i>Ei muutoksia osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan.</i>
Kainuun SOTE –kuntayhtymä (Pyydetty lisäaikaa lausunnon antamiseen. Lausunto saapui 29.3.2016)	
<p>Kainuun sote toteaa, että sillä ei ole huomautettavaa Kainuun maakuntakaavan tarkistamisen osallistumis- ja arviointisuunnitelman luonnoksesta.</p> <p>Kainuun sote toteaa, että Kainuu on harvaan asuttu maakunta, siitä huolimatta olisi ihmisten hyvinvoinnin ja terveyden kannalta tärkeitä selvittää Kainuun hiljaiset alueet ja mahdollisesti myös merkitä ne Kainuun maakuntakaavaan 2020. Sillä voi olla myönteinen merkitys matkailun kehittämiseksi.</p>	<p><i>Ei muutoksia osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan.</i></p> <p>Kainuun hiljaisista alueista on toteutettu Suomen ympäristökeskuksen ja Kainuun liiton kesken 2015-2016 yhteistyöselvitys, jossa on tarkasteltu hiljaisia alueita, ekologisia käytäviä ja luontomatkailua maakuntakaavoituksen ja maakunnan kehittämisen tarpeisiin Kainuussa. Selvitys valmistuu maakuntakaavoituksen käyttöön keväällä 2016.</p>
Liikenteen turvallisuusvirasto Trafi	
-	-
Liikennevirasto	
-	-
Logistiikkarykmentti, Tikkakoski	
Puolustusvoimien logistiikkalaitokseen kuuluvat logistiikkarykmentit vastaavat puolustusvoimien edunvalvonnasta kaikkien kaavojen, yms. alueiden käyttöön liittyvien suunnitelmien valmisteluvaiheissa.	<i>Ei muutoksia osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan.</i> Asia on huomioitu OAS:ssa ja lausuntopyyntöjaketussa.
Puolustusvoimat ilmoittaa olevansa osallinen Kainuun maakuntakaavan tarkistuksessa. Puolustusvoimat on lausunut Kainuun 1. vaihe-maakuntakaava vaiheessa Puolustusvoimien toiminnan kannalta keskeisimmät asiat.	<i>Ei muutoksia osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan.</i>
Maakuntakaavan tarkastamisen yhteydessä Puolustusvoimat tarkastaa tietojen ajantasaisuuden ja tarvittaessa päivittää tietoja. Kaavoitukseen ja maankäyttöön liittyen on pyydettävä lausunnot puolustusvoimien lisäksi myös Suomen Turvallisuusverkko Oy:ltä (STUVE	<i>Ei muutoksia osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan.</i> Asia huomioidaan lausuntopyyntöjen jakelussa.

Oy), osoitteesta asiakapalvelu.stuve@erillisverkot.fi.	
<p><i>Tuulivoimamääräykset</i></p> <p>Puolustusvoimat esittää koko maakuntakaava-aluetta koskevaan kaavamääräykseen tuulivoiman osalta lisäystä seuraavasti: ”Tuulivoimaluetta suunniteltaessa tulee turvata puolustusvoimien toimintaedellytykset sekä ottaa erityisesti huomioon puolustusvoimien toiminnasta, kuten tutkajärjestelmistä ja radioyhteyksien turvaamisesta johtuvat rajoitteet”. Kyseinen lause pyydetään vietävän näkyville myös kaavamerkintöihin. Puolustusvoimat toteaa, että kun tuulivoimarakentamisen suunnitelmat tarkentuvat (voimaloiden määrä, korkeus ja sijoittuminen), tulee Pääesikunnalta pyytää lausunto tuulivoimaloiden hyväksyttävyydestä ja mahdollisista tutkaselvitystarpeista. Arvion tutkaselvityksen tekemisen tarpeesta tekee Pääesikunta saatuaan tarkemmat tiedot suunnitelluista tuulivoimaloista. Puolustusvoimat toteaa, että puolustusvoimien virallisen kannan tuulivoimarakentamiseen antaa Pääesikunnan operatiivinen osasto, yhdyshenkilönä tarkastaja Jussi Karhila, p. 0299 800 (Puolustusvoimien vaihde).</p>	<p><i>Ei muutoksia osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan.</i></p> <p>Tuulivoimatuotantoa koskevat maankäyttöratkaisut on käsitelty Kainuun tuulivoimamaakuntakaavassa, joka on parhaillaan vahvistettavana ympäristöministeriössä. Mahdollinen tarve tuulivoima-asioiden käsittelemiseen maakuntakaavan tarkistamisen yhteydessä tarkentuu mm. Kainuun tuulivoimamaakuntakaavan vahvistamispäätöksen perusteella.</p>
<p><i>Jatkotyö</i></p> <p>Rakennus- ym. töitä tehdessä tulee huomioida alueella ja läheisyydessä mahdollisesti kulkevat puolustusvoimien kaapelilinjat. Mahdollisten kaapelilinjojen sijainti tulee selvittää hyvissä ajoin, vähintään kymmenen (10) työpäivää ennen aiottua rakentamista. Puolustusvoimien kaapelinäytöt tilataan Puolustusvoimien puhelinnumerosta 0299 818 080. Lisäksi myös Suomen Turvallisuusverkko Oy:stä on syytä pyytää kaapelinäyttö osoitteesta: asiakaspalvelu.stuve@erillisverkot.fi. Kaavoituksesta mahdollisesti aiheutuvien olemassa olevien kaapelireittien siirtojen, kaapeleiden rakentamisen aikaisten suojaamisen tai muiden muutosten osalta kustannukset on kohdennettava muutoksen aiheuttajalle. Koska kuntakaavoilla ja rakennus-/toimenpideluvilla voidaan joskus ratkaista yksittäisiä tuulivoimalakohteita, Puolustusvoimat esittää, että mahdollisia yksittäisiä tuulivoimalahankkeita silmällä pitäen Kainuun liitto vaikuttaisi siihen, että alueen kunnat lisäävät kuntien rakennusjärjestyksiin ja tarvittavilta osin myös yleiskaavoihin seuraavat lauseet: ”Yli 50 metriä (kokonaiskorkeus maanpinnasta) korkeista tuulivoimaloista tulee aina pyytää erillinen lausunto Pääesikunnalta</p>	<p><i>Ei muutoksia osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan.</i></p> <p>Esitetyt näkökohdat on mahdollista ottaa esille kuntien kanssa käytävissä neuvotteluissa.</p>

<p>koko kunnan alueella. Yksittäisiä alle 50 metriä (kokonaiskorkeus maanpinnasta) korkeita pientuulivoimaloita saa rakentaa, mikäli ne eivät rajoitu puolustusvoimien vakituisessa käytössä oleviin alueisiin.”</p>	
<p><i>Yhteyshenkilöt</i></p> <p>Lausuntopyyntöt ja kutsut neuvotteluihin tulee lähettää sähköpostilla kirjaamo.3logr@mil.fi tai 3. Logistiikkarykmentin Esikunta (3.LOGRE), PL 14, 41161 TIKKAKOSKI, katuosoite Elementtitie 18, Tikkakoski Yhteyshenkilöinä kaavoitus- ja edunvalvonta-asioissa ovat 3LOGR:n kiinteistöpäällikkö, DI Kari Ponkilainen, kari.ponkilainen@mil.fi, p. 0299 573 262 ja kiinteistöinsinööri, RI Tapio Seppä, tapio.seppa@mil.fi, p. 0299 573 263. Tutkavaikutusten selvittämistarpeesta ja tuulivoimahankkeiden hyväksyttävyydestä (kuten rakennusluvista) Puolustusvoimien kannalta vastaa Pääesikunta, joten niitä koskevat lausuntopyyntöt tulee toimittaa osoitteella: kirjaamo.pe@mil.fi tai Pääesikunta, PL919, 00131 Helsinki. Tuulivoimahankkeesta annettavan hyväksyttävyytyslausekkeen yhteyshenkilö on tarkastaja Jussi Karhila p. 0299 800 (puolustusvoimien vaihde). Lisätiedot/ tiedustelut osoitteella: tuulivoimalausunnot@mil.fi.</p>	<p><i>Ei muutoksia osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan.</i></p> <p>Yhteystiedot huomioidaan maakuntakaavan tarkistamisen osallistumisesta ja neuvotteluja järjestettäessä.</p>
<p>Maavoimien Esikunta, Mikkeli</p>	
<p>-</p>	<p>-</p>
<p>Museovirasto (<i>Myönnetty lisäaikaa lausunnon antamiseen 11.3.2016 saakka. Lausunto saapui 11.3.2016.</i>)</p>	
<p>Museovirasto yhtyy maakuntaliiton toteamukseen, että Kainuun maakuntakaavan 2020 hyväksymisen jälkeiset muutokset mm. yleisessä toimintaympäristössä antavat aiheen tarkastella maakuntaohjelman mukaista maakunnan tulevaisuutta myös alueidenkäytön kannalta.</p> <p>Myös kulttuuriympäristön osalta on tapahtunut muutoksia. Käsitys kulttuuriympäristöstä on muuttunut, laajentunut ja samalla yhtenäistynyt. Kulttuuriympäristö on kokonaisuus, jonka muodostuminen alkoi tuhansia vuosia sitten ja joka käsittää myös viime vuosikymmenten kaupunkien, teollisuuslaitosten ja maaseudun kulttuuriympäristöt. Strategisten aluevarausten suorat ja välilliset vaikutukset tulee arvioida kulttuuriympäristöön kokonaisuutena.</p>	<p><i>Ei muutoksia osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan.</i></p> <p>Kaavaa laadittaessa selvitetään kaavan toteuttamisen välittömät ja välilliset vaikutukset sekä arvioidaan niiden merkittävyys. Arvioinnissa tarkastellaan maankäyttö- ja rakennusasetuksen (MRA, 895/1999 1 §) mukaiset vaikutukset mm. kaupunkikuvaan, maisemaan, kulttuuriperintöön ja rakennettuun ympäristöön.</p>

<p>Kainuun ensimmäisen vahvistetun maakuntakaavan jälkeen tiedot muinaisjäännöksistä ovat lisääntyneet. Lisäksi muinaisjäännösten ja rakennetun kulttuuriympäristön välimaastoon asettuu lukuisa ryhmä kohteita, jotka eivät ole muinaismuistolain (295/63) rauhoittamia kiinteitä muinaisjäännöksiä. Nämä kulttuuriperintökohteet ovat paikkoja ja rakenteita, joiden säilyttäminen on perusteltua niiden historiallisen merkityksen ja kulttuuriperintöarvojen vuoksi. Esimerkkinä tärkeästä ja Kainuulle ominaisesta kulttuuriperintökohteiden kokonaisuudesta ovat toiseen maailmansotaan liittyvät jäännökset, ja kohteita on löydetty ja löydetään myös metsien kulttuuriperinnön inventoinneissa.</p> <p>Myös käsitykset Kainuun vesi- ja ranta-alueiden kulttuuriperinnön omaleimaisuudesta ja kokonaisuudesta on alkanut hahmottua yhteistyönä Museoviraston ja Kainuun Museon kesken.</p> <p>Kulttuuriympäristöllä on omia myönteisiä mahdollisuuksia tukea Kainuun maakunnan kehitystä, esimerkiksi maakunnan matkailua, erityisesti osana luontomatkailun vahvistamista. Kulttuuriympäristön vaaliminen ja sen sovittaminen uuteen ja muuttuvaan ympäristöön edistää myös sosiaalisen, ekologisen ja myös taloudellisen kestävyys tavoitteita.</p>	
<p><i>Tietopohja</i></p> <p>Kaavan lähtökohta-aineistoihin tulee lisätä Museoviraston laatima inventointi Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt (www.rky.fi), jonka valtioneuvosto on vahvistanut valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden erityistavoitteiden aineistoksi.</p> <p>Seurantareportissa todetaan, että valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt (RKY) tulee päivittää 2009 inventoinnin mukaisiksi. On syytä myös tarkistaa niiden alueiden tilanne, jotka olivat mukana 1993 inventoinnissa, mutta eivät enää 2009 inventoinnissa. Ne voidaan arvioinnin jälkeen todennäköisesti osoittaa maakunnallisesti merkittäviksi rakennetuiksi kulttuuriympäristöiksi.</p> <p>Aineistoon on hyvä lisätä myös Museoviraston ylläpitämä muinais-</p>	<p><i>Osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa muutetaan.</i></p> <p>Maakuntakaavan tarkistamisprosessissa käsitellään mm. valtakunnallisesti ja maakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt. Tarkistamisessa tarkasteltavien valtakunnallisesti arvokkaiden kulttuurihistoriallisten kohteiden lähtökohtana käytetään Museoviraston 2009 RKY-inventointia. Kaavaratkaisu tarkentuu kaavatyön edetessä. Sisältöratkaisusta pyydetään erikseen lausunnot ja palautteet.</p> <p>OAS:n tekstiä täydennetään esitettyjen selvitysten osalta.</p>

<p>jäännösrekisteri, jossa on muinaisjäännösten lisäksi tietoa myös muita kulttuuriperintökohteista. Rekisteri ei ole ajantasainen viimeisten Kainuussa tehtyjen inventointien osalta, mutta Museovirasto saattaa sen ajan tasalle viimeistään kaavatyön luonnosvaiheeseen.</p> <p>Maisemakohteet tulee osoittaa uuden inventoinnin, sekä valtakunnallisen että maakunnallisen mukaisiksi, mikäli valtakunnallisesti arvokaiden maisema-alueiden inventointi vahvistetaan tämän maakunta-kaavan tarkistusprosessin aikana.</p> <p>Seurantaraportissa on sekavuutta valtakunnallisesti merkittävien rakennettujen kulttuuriympäristöjen ja valtakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden välillä. Näillä on eri vahvistamisprosessi ja ne koskevat eri alueita ja arvoja. Seurantaraportissa RKY-alueet käsitellään maisema-otsikon alla.</p>	
<p>Arkeologisen kulttuuriperinnön osalta kokonaismaakuntakaavan tarkistuksen tietopohjaksi on tarkoitus ottaa vuonna 2007 maakuntavaltuuston hyväksymän maakuntakaavan listaus maakunnallisesti merkittävistä muinaisjäännöksistä. Tämä luettelo on auttamatta vanhentunut. Museoviraston julkaisua "Maiseman muisti" (2001) ei ole tarkoitettu kattavaksi luetteloksi valtakunnallisesti merkittävistä muinaisjäännöksistä.</p>	<p><i>Ei muutoksia osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan.</i> Maakuntakaavan tarkistamisessa käsitellään mm. muinaisjäännöksiä. Maakuntakaavan lähtökohtana ovat voimassa oleva lainsäädäntö, Kainuun voimassa olevat maakuntakaavat sekä maakuntakaavan osa-alueita koskevat erillisselvitykset. Kaavaprosessin yhteydessä arvioidaan tarve laatia selvitys maakunnallisesti arvokkaista muinaisjäännöskohteista.</p>
<p><i>Selvitykset</i></p> <p>Museovirasto ehdottaa maakuntakaavan kokonaistarkistukseen kulttuuriperinnön tietopohjan ajantasaistamiseksi inventointia, joka keskittyy vesi- ja ranta-alueiden elinkeinohistoriallisiin rakenteisiin. Inventoinnissa keskityttäisiin maakunnallisia ominaispiirteitä ja arvoja omaaviin kohteisiin, kuten tervakauppaan liittyviin möljiin.</p> <p>Maakuntakaavan kokonaistarkistukseen luontevasti liittyvä teema on soiden kulttuuriperintö, joka on Kainuussa tärkeä sekä laajojen suoalueiden energiaan liittyvän hyötykäytön että matkailun näkökulmasta. Soissa voi säilyä ainutkertaista arkeologista aineistoa, kuten orgaanisesta materiaalista tehtyjä työkaluja ja tarve-esineitä sekä puurakenteita jopa kivikaudelta. Orgaaninen materiaali ei säily kuivalla maalla Suomen happaman maaperän syövyttävän vaikutuksen vuoksi. Mu-</p>	<p><i>Ei muutoksia osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan.</i> Ympäristöministeriön Kulttuuriympäristö maakuntakaavoituksessa -oppaassa (28/2011) todetaan, että arkeologinen kulttuuriperintö tulee inventoida maakuntakaavoituksessa alueilta, joilla maankäyttö muuttuu tai joilla maakuntakaavan edellyttämä ratkaisu on poikkeuksellisen tarkkarajainen. Maakuntakaavan sisältöä ja kaavaratkaisua käsitellään tarkemmin kaavoituksen seuraavissa vaiheissa, jolloin erillisiin inventointien tarve ja toteuttamismahdollisuudet on tarkemmin arvioitava.</p>

<p>seovirasto ehdottaa, että kaavatyön yhteydessä Kainuun soista inventoidaan kulttuuriperinnön kannalta potentiaalisimmat suot.</p> <p>Inventoitavaksi valittavat suot paikallistetaan arkisto- ja kartta-analyysillä, joiden avulla selvitetään maakunnan vesistövaiheet sekä jo tiedossa oleva arkeologinen kulttuuriperintö. Arkeologit ovat tehneet Etelä-Suomessa suoinventoinnin kehittämisen tiimoilta hyvää yhteistyötä Vapo Oy:n kanssa.</p>	
<p>Kulttuuriympäristön suunnittelun ja suojelutarpeiden arvioinnin kannalta olisi hyödyllistä käynnistää myös Kainuussa nuoremman, sodanjälkeisen hyvinvointiyhteiskunnan rakentumista kuvastavan rakennusperinnön inventointi.</p>	<p><i>Ei muutoksia osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan.</i> Maakuntakaavan sisältöä ja kaavaratkaisua käsitellään tarkemmin kaavoituksen seuraavissa vaiheissa, jolloin erillisinventointien tarve ja toteuttamismahdollisuudet on tarkemmin arvioitavissa.</p>
<p><i>Seurantaraportti</i></p> <p>Seurantaraportissa esitetyn arkeologista kulttuuriperintöä koskevan Toteuma – otsikon alla esitetty tulee perustella, selvittää ja tarkentaa, unohtamatta vesiin liittyvää kulttuuriperintöä.</p> <p>Metsähallituksen viime vuosien inventointeihin viitataan sekä sivulla 66 että 69. Tekstistä saa käsityksen, että Metsähallituksella on ollut meneillään kaksi erillistä inventointia, joista toisessa on inventoitu muinaisjäännökset ja toisessa kulttuuriperintökohteet. Sama inventointiprojekti on kuitenkin pitänyt sisällään molemmat kulttuuriperinnön osa-alueet. Inventointi kattoi arviolta 8 % Suomen talousmetsien kulttuuriperinnön kannalta potentiaalisista alueista.</p> <p>Luvussa 6.8.5 Valtakunnallisesti tai maakunnallisesti arvokas kulttuurihistoriallinen väylä mainitaan muutostarpeena Vienan reitin linjauksen arviointi. Vienan reitillä tarkoitetaan perinteisesti sen yhtä haaraa, Vuokin reittiä, joka on muinaisjäännös ja muinaisjäännösrekisterissä numerolla 1000007300. Vuokin reitti tulee siirtää oikean otsakkeen alle eli kohtaan 6.8.2 Muinaismuistoväylä.</p>	<p><i>Ei muutoksia osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan.</i> Esitetyt asiat koskevat Kainuun maakuntakaavan 2020 Seurantaraporttia ja liitetään osaksi maakuntakaavan valmistelua.</p>
<p><i>Arkeologisen kulttuuriperinnön arvottaminen ja merkitseminen maakuntakaavaan</i></p> <p>Arkeologista kulttuuriperintöä ei ole arvotettu valtakunnallisiin, maakunnallisiin ja paikallisiin kohteisiin. Museovirasto ehdottaa, että maa-</p>	<p><i>Ei muutoksia osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan.</i> Maakuntakaavan tarkistamisessa käsitellään mm. muinaisjäännöksiä. Kaavaprosessin yhteydessä arvioidaan tarve laatia selvitys maakunnallisesti arvokkaista muinaisjäännöskohteista sekä kaikkien tunnettujen muinaisjäännösten merkitsemisestä maakuntakaavoituksessa.</p>

<p>kuntakaavaan tai sen oikeusvaikutteiseksi vahvistettavalle liitekartalle merkitään kaikki muinaismuistolain rauhoittamat muinaisjäännökset. Liitteissä ja selostuksessa on hyvä esittää myös ne kulttuuriperintökohteet, jotka eivät ole muinaismuistolain rauhoittamia muinaisjäännöksiä. Yleisempiä kulttuuriperintökohteita ovat käytössä pysyneet historialliset kyläpaikat ja vanhimmat, merkittävimmät tiet, toisen maailmansodan aikaiset sotahistorialliset kohteet ja alle 100 vuotta nuoremmat hylt.</p> <p>Museovirastossa laaditaan parhaillaan arkeologisen kulttuuriperinnön opasta, joka wikimuotoisena tullaan julkaisemaan osittain valmiina vuoden 2016 aikana. Tämän oppaan valmistuttua ryhdytään kehittämään arkeologisen kulttuuriperinnön arviointia.</p> <p>Mikäli Kainuun liitto haluaa aloittaa tässä maakuntakaavassa muinaisjäännösten arvottamistyön, arvottaminen ei voi perustua vanhentunein kriteerein tehtyyn vuonna 2007 painettuun valikoimaan. Arvottamistyö tulee tehdä hankkeena, jossa arkeologi perehtyy Kainuun arkeologiseen kulttuuriperintöön ja historiaan ja laatii siltä pohjalta kriteerit, joiden perusteella hän sitten tunnistaa ja arvottaa nimenomaan Kainuun maakunnalle ominaiset, merkitykselliset muinaisjäännökset. Kainuun Museon ja Museoviraston tulee hyväksyä kriteerit ja niihin perustuvat valinnat.</p>	<p>Kaavaratkaisu tarkentuu kaavatyön edetessä. Sisältöratkaisusta pyydetään erikseen lausunnot ja palautteet.</p>
<p><i>Valtatien 22 kehittäminen välillä Oulu-Kajaani</i></p> <p>Maakuntakaavan tarkistustyössä turvataan yhteystarvemerkinällä valtatie 22 kehittämisvaihtoehto, jossa Oulujärvi ylitetään ns. maisematienä. Museovirasto on lausunnossaan 20.5.2011 (drno 122/304/2011) todennut, että Oulujärven ylitysvaihtoehdolla on kulttuuriympäristöä, erityisesti maisemaa vaarantavia vaikutuksia, kuten myös Kainuun Museo on lausunnossaan 10.5.2011 todennut. Museoviraston mielestä ylitystiestä on luovuttava.</p>	<p><i>Esitetty asia liittyy kaavaratkaisuun ja liitetään osaksi sen valmistelua.</i> Sisältöratkaisut syntyvät kaavaprosessin kuluessa ja niistä pyydetään erikseen lausunnot ja palautteet.</p>
<p><i>Viranomais- ja sidosryhmäyhteistyö</i></p> <p>Museovirasto tulee lisätä Kainuun Museon viranomais- ja sidosryhmäyhteistyökumppaneihin.</p>	<p><i>Ei muutoksia osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan.</i> Museovirasto kuuluu Kainuun maakuntakaavan tarkistamisen osallisiin.</p>

Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus, liikenne ja infrastruktuuri - vastuualue	
Maakuntakaavan yhtenä teemana on liikennejärjestelmä, jolloin suunnittelun lähtökohta-aineistossa on syytä mainita myös Kainuun, Keski-Pohjanmaan ja Pohjois-Pohjanmaan yhteinen liikennestrategia (KA-KEPOLI) sekä Kajaanin Seudun liikennejärjestelmäsuunnitelma 2013. Muilta osin Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella ei ole huomautettavaa.	Osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa muutetaan. OAS:n tekstiä täydennetään tältä osin.
Pohjois-Suomen aluehallintovirasto, Oulu	
-	-
Pääesikunta, Helsinki	
-	-
Suomen metsäkeskus, Pohjoinen palvelualue	
Pyydämme lisäämään suunnittelun lähtökohta-aineistoon tuoreen Kainuun metsäohjelman 2016-2020 sekä huomioimaan siinä esitetyt Kainuun metsäalan strategiset linjaukset, kehittämistavoitteet ja toimenpiteet. Ohjelma löytyy nettiversiona www.metsakeskus.fi/alueelliset-metsaohjelmat .	Osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa muutetaan. OAS:n tekstiä täydennetään tältä osin.
Lisäksi esitämme Suomen metsäkeskuksen mahdollisuutta nimetä edustaja sekä osallistua prosessin eri viranomais- ja sidosryhmäneuvotteluihin.	<i>Ei muutoksia osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan.</i> Suomen metsäkeskus kuuluu Kainuun maakuntakaavan tarkistamisen osallisiin ja edustaja kutsutaan kaavan viranomaisneuvotteluihin. Tarvittavien sidosryhmäneuvottelujen tarve ja kokoonpano täsmentyvät kaavaprosessin kuluessa.
Suomen riistakeskus	
-	-
Suomen riistakeskus, Kainuu	
-	-

YHDISTYKSET, YHTIÖT JA TUTKIMUSLAITOKSET	
Boliden Kuhmo Oy (entinen Kuhmo Metals Oy)	
Boliden Kuhmo Oy (entinen Kuhmo Metals Oy) haluaa painottaa, että maakuntakaavan tarkistamisessa on tärkeää ottaa huomioon malminetsinnän ja kaivosteollisuuden toimintaedellytykset siten, että malmikriittisillä alueilla tulee olemaan mahdollisuus malminetsinnän ja mahdollisen kaivostoiminnan suorittamiseen. Malmikriittisten alueiden määrittelyssä voidaan käyttää hyväksi GTK:n asiantuntemusta.	<i>Ei muutoksia osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan.</i> Kainuun maakuntakaavan tarkistamisen yhteydessä tarkastellaan mm. kaivostoimintaa ja sen alueidenkäytön suunnittelua Kainuussa.
Boliden Kuhmo Oy:llä on Suomussalmen Kiannanniemen alueella kaksi kaivospiiriä, joissa kaivostoiminnan aloittaminen on mahdollista seuraavan 10 vuoden kuluessa. Lisäksi Boliden tulee jatkamaan nikkelimalmien etsintää Kuhmo – Suomussalmi vihreäkivivyöhykkeellä.	<i>Esitetty asia liittyy kaavaratkaisuun ja liitetään osaksi sen valmistelua.</i> Kaavan sisältöratkaisusta pyydetään erikseen lausunnot ja palautteet. Sisältöratkaisut syntyvät kaavaprosessin kuluessa.
Caruna sähkönsiirtoyhtiö	
-	-
Elinkeinoelämän keskusliitto, Helsinki	
-	-
Ekokymppi Oy	
-	-
Finavia	
Finavia toteaa, että Kajaanin lentoaseman lentokonemelueennuste tulee liittää maakuntakaavan aineistoon. Finavia on laatinut Kajaanin lentoaseman lentokonemeluselvityksen vuonna 2001 ja siinä on kuvattu vuoden 2000 toteutunut tilanne sekä ennuste vuodelle 2020. Finavia laatii päivitetyn meluselvityksen vuoden 2016 aikana ja toimittaa Kajaanin lentoaseman päivitetyt ennustetilanteen melualueet Kainuun liitolle merkittävaksi maakuntakaavaan.	<i>Osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa muutetaan.</i> Kajaanin lentoaseman lentokonemeluselvitys (2001 ja 2016 tekeillä) lisätään osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan ja maakuntakaavoituksen aineistoihin. Kaavan sisältöratkaisusta pyydetään erikseen lausunnot ja palautteet. Sisältöratkaisut syntyvät kaavaprosessin kuluessa.
Fingrid Oyj	
Kantaverkon kehittämistarpeiden huomioon ottaminen tulee tarkastella maakuntakaavatyön aikana yhteistyössä Fingrid Oyj:n kanssa. Fingrid Oyj:llä ei ole huomautettavaa laaditusta suunnitelmasta.	<i>Ei muutoksia osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan.</i> Fingrid Oyj kuuluu Kainuun maakuntakaavan tarkistamisen osallisiin ja on tärkeä yhteistyötaho kantaverkon kehittämistarpeita arvioitaessa.

<p>GTK</p> <p>Geologian tutkimuskeskus (GTK) toteaa lausuntonaan, että koska luonnonvarojen kestävä ja suunnitelmallinen käyttö alueen elinkeino- ja energiarakenteen sekä eheytyvän yhdyskuntarakenteen turvaamiseksi on keskeisessä osassa kaavan yleistavoitteissa, tulee erityistä huomiota kiinnittää alueen luonnonvarojen käytön kokonaisvaltaiseen suunnitteluun. Mineraalivarantoihin, pohjaveteen, ruokaturvaan, uusiutuvaan energiaan sekä alueen biotalouteen liittyvien raaka-aine- ja materiaalitarpoiden turvaaminen mahdollistaa alueen elinkeinoelämän ja kansainvälisen aseman säilyttämisen ja kehittämisen. GTK:n tietoa-aineistot maakunnan alueelta ovat kattavat, ja niiden kokonaisvaltaisen hyödyntämisen tulee olla keskeisenä osana kaavatyön ja sen edellyttämien selvitysten tekemistä (Liite 1. suunnittelun lähtökohta-aineistoa täydentäviä aineistoja).</p> <p>GTK:n toimialaan keskeisesti kuuluvat kiviaines- ja pohjavesiasiat on tuotu suunnitelmassa kokonaisuutena hyvin esille. Lisäpainoa voitaisiin kuitenkin antaa rakennuskivituotannon (Maa-aineslain säätelemä) ja kaivostoiminnan (Kaivoslain säätelemä) tulevaisuuden tarpeille ja niiden yhdistämiselle toimivan aluerakenteen, elinympäristön laadun ja yhteysverkostojen sekä energiahuollon (esim. tuulivoiman hyödyntäminen) tavoitteiden saavuttamiseksi. GTK pyrkii olemaan jatkossakin aktiivisesti mukana kehittämässä kiviainesten, muiden mineraalivarantojen ja pohjavesien kestävää käyttöä sekä suojelua maassamme.</p> <p>Pohjavesimuodostumien hyödyntämisen ja riskinarvioinnin sekä muun muassa pohjavesialueiden suojelusuunnitelmien ja maankäytön yhteensovittamisen pohjaksi tarvitaan entistä monipuolisempaa ja tarkempaa geologista ja hydrogeologista tutkimustietoa.</p> <p>Kiviaineshuollon kestävä kehityksen näkökulmasta maa-ainesten (mukaan lukien Kalliokiviainekset ja rakennuskivet) käytön suunnittelussa tulisi hyödyntää esiintymien ja muun kaivannaisteollisuuden sivutuotteiden hyödynnettävyyttä.</p>	<p><i>Ei muutoksia osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan.</i></p> <p>Maakuntakaavan tarkistamisen tarve ja tavoitteet perustuvat useisiin teemakohtaisiin selvityksiin ja ohjelmiin, joiden laadinnassa mm. GTK on ollut mukana (esim. Kainuun suoselvitys sekä POSKI II selvitys). Maakuntakaavan sisältöä ja kaavaratkaisua käsitellään tarkemmin kaavoituksen seuraavissa vaiheissa, jolloin uusien erillisselvitysten tarve ja toteuttamismahdollisuudet on tarkemmin arvioitavissa. Sisältöratkaisusta pyydetään erikseen lausunnot ja palautteet.</p>
---	---

<p>Maakunnan kattavassa energiantuotantotarkastelussa olisi huomioitava myös geoenergian (maa- ja kalliolämpö) mahdollisuudet. Geoenergia on uusiutuvaa energiaa, joka on vakiinnuttanut asemansa lämmöntuotannossa. Sen toteuttamisesta Suomessa on hyviä kokemuksia sekä suurissa että pienissä käyttökohteissa. Geoenergian mahdollisuuksiin tulisi varautua alueidenkäytön suunnittelussa, jolloin siitä saadaan paras mahdollinen hyöty. Maakunnanlaajuinen geoenergia-potentiaaliselvitys palvelisi kattavasti energiavalintojen vertailua sekä kaavoituksen tarpeita. Lisäksi se mahdollistaisi entistä tarkoituksenmukaisemman yhteistyö- ja toimintamallin tarkastelun kaavan vaikutusalueen muiden maakuntien kanssa.</p> <p>Kaivannaistoiminnan osalta esitetään tehtäväksi olemassa olevaan tietoon perustuva selvitys maakunnan malmi- ja teollisuusmineraalipotentialista. Selvitykseen on syytä liittää myös rakennuskivet ja keskeisten kulutusalueiden osalta rakentamisen kiviainekset (kallio- ja maa-ainekset). Selvityksen perusteella esitetään mineraalipotentialisten vyöhykkeiden huomioimista kaavassa tavalla, joka tukee kaivannaisalan kehittymismahdollisuuksia sekä kasvavaa ympäristövaikutellisuuden näkökulmaa. Näin voidaan edistää riittävän varhaisen informaation ja vuoropuhelun syntymistä maankäytön eri vaihtoehdoista ja mahdollisuuksista.</p>	
Hyryn turvehippu oy	
-	-
Idän Taiga ry	
-	-
Ilmatieteen laitos	
Ei ole lausuttavaa osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta.	<i>Ei muutoksia osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan.</i>
Imerys Talc Finland Oy	
-	-
Juuan Dolomiittikalkki Oy	
-	-

Kainuun Etu Oy	
-	-
Kainuun lintutieteellinen Yhdistys ry	
-	-
Kainuun luonnonsuojelupiiri ry	
-	
<i>Kainuun metsänhoitoyhdistykset:</i>	
Metsänhoitoyhdistys Kainuu ry LKV	
-	
Metsänhoitoyhd.Rokua-Paljakka,Puolanka	
-	
Metsänhoitoyhdistys Sotkamo	
-	
Metsänhoitoyhdistys Ylä-Kainuu	
-	
Kainuun nuotta ry	
-	
Kaivosteollisuus ry (Lausunto saapui 8.3.2016)	
<p>Maakuntakaavaa valmistellaan merkittävien muutosten kynnyksellä. Ympäristöministeriö on aloittanut valmistelun valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden (VAT) uudistamiseksi. Tavoitteena on, että valtioneuvosto voisi päättää uudistetuista tavoitteista keväällä 2017. Samanaikaisesti käynnissä on maakuntahallinnon merkittävä uudistaminen.</p> <p>Kaivosteollisuus ry pitää tärkeänä, että maakuntakaavan valmistelussa otetaan huomioon malminetsinnän ja kaivosteollisuuden tarpeet</p>	<p><i>Ei muutoksia osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan.</i></p> <p>Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet huomioidaan maakuntakaavan valmistelussa.</p> <p>Maakuntakaavan sisältöä ja kaavaratkaisua käsitellään tarkemmin kaavoituksen seuraavissa vaiheissa, jolloin erillisinventointien tarve ja toteuttamismahdollisuudet on tarkemmin arvioitavissa.</p>

<p>siten, että malmikriittisillä alueilla mahdollistetaan jatkossakin malminetsintä ja mahdollinen kaivostoiminta. Tarkemmassa alueiden käytön suunnittelussa ja malmikriittisten alueiden määrittämisessä voidaan tukeutua Geologian tutkimuskeskuksen asiantuntemukseen.</p> <p>Maakuntakaavan uudistamisen edetessä on myös mahdollista saada ajankohtaista tietoa kaivoslain ja kaavoituksen suhteesta. Työ- ja elinkeinoministeriö on käynnistänyt kaivoslain arviointityön, jonka tuloksia voidaan odottaa loppuvuodesta 2016.</p>	
<p>Kaivosteollisuus ry on valmis järjestämään – osana kaavaprosessia - pienimuotoisen työpajan luonnonvarojen ja kaivostoiminnan sekä toisaalta maakuntakaavoituksen keskeisistä kysymyksistä. Toivomme valmisteluryhmältä ehdotuksia sopivasta ajankohdasta.</p>	<p><i>Ei muutoksia osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan.</i> Maakuntakaavoituksen edetessä varaudutaan mm. lausunnossa ehdotetun tilaisuuden järjestämiseen yhteistyössä lausunnon antajan kanssa. Tilaisuuden tarve ja ajankohta tarkentuvat kaavaprosessin edetessä.</p>
<p>Poronhoidon paliskunnat:</p>	
<p>Hallan paliskunta</p>	
<p>-</p>	<p>-</p>
<p>Hossa-Irnin paliskunta</p>	
<p>-</p>	<p>-</p>
<p>Näljängän paliskunta</p>	
<p>-</p>	<p>-</p>
<p>Pintamon paliskunta</p>	
<p>-</p>	<p>-</p>
<p>Taivalkosken paliskunta</p>	
<p>-</p>	<p>-</p>
<p>Kainuun riistanhoitoyhdistykset:</p>	
<p>Hyrnsalmen-Ristijärven riistanhoitoyhdistys</p>	
<p>-</p>	<p>-</p>

Kajaanin riistanhoitoyhdistys	
Ei huomauttamista.	<i>Ei muutoksia osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan.</i>
Kuhmon riistanhoitoyhdistys	
-	-
Paltamon riistanhoitoyhdistys	
-	
Puolangan riistanhoitoyhdistys	
-	-
Sotkamon riistanhoitoyhdistys	
-	-
Suomussalmen riistanhoitoyhdistys	
Ei huomautettavaa.	<i>Ei muutoksia osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan.</i>
Vuolijoen riistanhoitoyhdistys	
-	-
Kainuun Voima Oy	
-	-
Kainuun Yrittäjät ry	
-	-
Kajaanin kauppakamariosasto	
-	-
Kuhmo Metals Oy	
ks. Boliden Kuhmo Oy:n lausunto	ks. Boliden Kuhmo Oy:n lausunnon vastine
Loiste - yhtiöt	
-	-

<p>Luonnonvarakeskus</p>	
<p>Osallistumis- ja arviointisuunnitelman lähtökohtana ovat pääosin maakunnalliset aineistot ja taustaselvitykset. Valtakunnallisista tausta-aineistoista esille on nostettu valtakunnalliset alueiden käyttöä koskevat tavoitteet (VAT) sekä valtakunnallisesti arvokkaat tuuli- ja ranta-kerrostumat ja arvokkaat maisema-alueet. Kaavoituksen kannalta tärkeitä lähtökohtia ovat myös valmisteilla oleva Kansallinen ilmasto- ja energiastrategia sekä jo vahvistetut Suomen biotalousstrategia (2014) ja Kansallinen metsästrategia 2025 (2015), joissa tuodaan esille kaavoituksen rooli biotalouden ja metsiin perustuvien elinkeinojen toimintaedellytysten turvaajina. Ottaen huomioon metsätalouden ja -teollisuuden sekä muiden luonnonvarojen hyödyntämiseen perustuvien elinkeinojen ja yritysten merkitys kansan-, alue- ja paikallistalouteen Luonnonvarakeskus ehdottaa biotaloutta yhdeksi kokomaismaakuntakaavan tarkistamisen teemaksi. Biotalous ja erityisesti siihen liittyvät hajautetut ratkaisut tarjoavat mahdollisuuksia maaseudun elinvoimaisuuden ja erityisesti maakunnan reuna-alueiden kehittämiseen, sillä biotalous tuo uusia tulo- ja työllisyysmahdollisuuksia erityisesti maaseudulle.</p>	<p>Osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa muutetaan. Maakuntakaavan tarkistamisessa tarkastellaan biotaloutta yhtenä maakuntakaavoituksen teemana.</p>
<p><i>Vaikutusten arviointi</i></p> <p>Osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa on kuvattu vaikutusten arvioinnin tavoitteet, vaikutusalue, selvitettävät vaikutukset ja vaikutusten arvioinnin menetelmät. Arvioinnissa tarkasteltavat vaikutukset on rajattu maankäyttö- ja rakennusasetuksen mukaisesti. Luonnonvarakeskus ehdottaa vaihtoehtoisten kaavoitusratkaisujen tarkastelua myös yritysten ja toimialojen sekä kansan-, alue- ja paikallistalouden kannalta. Erityisen tärkeitä on tarkastella tarvittavia ja mahdollisia kaavamerkintöjä sekä vaihtoehtoisten kaavoitusratkaisujen vaikutuksia luonnonvaroihin sekä niiden hyödyntämiseen perustuvien elinkeinojen ja elinkeinon harjoittajien kannalta.</p>	<p>Osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa muutetaan. OAS:aan täydennetään, että MRA:n mukaisten vaikutusten (mm. vaikutukset luonnonvaroihin) lisäksi arvioinnissa tarkastellaan myös kaavan taloudellisia vaikutuksia.</p>
<p>Luonnonvarakeskus ehdottaa myös, että arvioinnissa kiinnitetään huomiota kaavan tarjoamiin mahdollisuuksiin paikkaperustaiseen kehittämiseen. Paikkaperustaisessa kehittämisessä tunnistetaan paikkojen monimuotoisuus ja huomioidaan paikalliset lähtökohdat ja tarpeet. Monimuotoisuuden lähtökohta on tärkeää kehittämisen juurruttami-</p>	<p><i>Ei muutoksia osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan.</i> Maakuntakaavoituksen tehtävänä on sovittaa yhteen sekä valtakunnalliset, maakunnalliset että paikalliset tavoitteet ja lähtökohdat. Maakuntakaavan tarkistamisen mm. paikallisia tavoitteita ja lähtökohtia tarkastellaan tarkemmin kaavatyön seuraavassa vaiheessa, jossa</p>

<p>nessa osaksi paikallistaloutta ja pyrittäessä lisäämään paikallisten resurssien käyttöä. "Paikkasokeat" paikallisista olosuhteista irralliset toimenpiteet voivat johtaa eriarvoisuuden kasvamiseen. Paikkaperustainen lähestymistapa edellyttää myös investointeja liikenneinfrastruktuuriin, mikä tukee sekä biotalouden että maaseudun elinvoimaisuuden kehittämistä. Myös maaseudun tietoliikenneyhteyksien parantaminen on tärkeää maaseutu-asutuksen turvaamiseksi ja elinvoimaisuuden parantamiseksi. Tietoliikenneyhteydet tukevat osaltaan ihmisten liikkumista ja mahdollistavat vapaa-ajan asumisen ja työnteon lisääntymisen maaseudulla.</p>	<p>kootaan erillinen Lähtökohdat ja tavoitteet -raportti. Lähtökohdat ja tavoitteet -raportista pyydetään erikseen lausunnot ja palautteet</p>
<p><i>Osallisuus</i></p> <p>Osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa osalliset on jaettu neljään ryhmään: henkilöt, joiden asumiseen, työnteeseen tai muihin oloihin kaava saattaa vaikuttaa (mukaan lukien elinkeinon harjoittajat); viranomaiset; tutkimuslaitokset sekä alueella toimivat yhteisöt, yritykset ja järjestöt. Luonnonvarakeskus ehdottaa, että yritysnäkökulmaa monipuolistettaisiin metsäteollisuuden eri toimialojen ja energian tuottajien edustajia mukaan ottamalla. Valtakunnallisten tutkimuslaitosten mukaan ottaminen on erinomainen ehdotus. Tutkimuslaitokset tuottavat kaavoitukselle tärkeitä tausta-aineistoja. Osallistumalla käytännön kaavoitusprosesseihin tutkimuslaitokset saavat palautetta, näkemyksiä ja kokemuksia tausta-aineistojen kehittämiseksi tukemaan myös kaavoitusprosesseja</p>	<p>Osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa muutetaan. Osallisten luettelo täydennetään metsäteollisuuden edustajilla.</p>
<p>Luonto-Liitto ry</p>	
<p>-</p>	<p>-</p>
<p>Maanomistajain liitto</p>	
<p>-</p>	<p>-</p>
<p>Mainuan Turve Oy</p>	
<p>-</p>	<p>-</p>
<p>Matkailuyhdistys Puolanka-Paljakka Ry</p>	
<p>-</p>	<p>-</p>

Matkailuyhdistys Ukkohalla-Hyrynsalmi Ry	
-	-
Metsähallitus, Metsätalous, Pohjanmaa-Kainuu	
-	-
Metsähallitus, Pohjanmaan luontopalvelut	
-	-
Metsähallitus Laatumaa, Oulu	
-	-
Mondo Minerals	
-	-
MTK-Pohjois-Suomi, Kainuu	
<p>Maakuntakaava vaikuttaa alempiasteisten kaavojen ja viranomaisluvituksen kautta maakunnan ihmisten elämään. Suurin puute lienee se, että maakuntakaavaprosessi koetaan niin etäiseksi, ettei osallistuminen sen valmisteluun liiemmin kiinnosta. Kaavakeskustelua pitäisi muuttaa kapulakielestä selkokielelle ja pystyä konkretisoimaan kaavan vaikutukset maakuntamme ihmisten elämään ja toimeentuloon. Lakisääteiset nähtävillä olot kunnan ilmoitustauluilla ja nettisivuilla eivät takaa riittävän tietoisuuden välittymistä kainuulaisille. Eri teemoista tulisi järjestää keskustelutilaisuuksia ja työryhmätyöskentelyä, joihin kutsutaan ihmisiä ja intressitahoja miettimään kaavoituksen parhaita ratkaisuja kainuulaisten ihmisten kannalta. MTK haluaa olla mukana maa- ja metsätalouden työryhmissä.</p> <p><i>Vaikutukset maanomistajiin</i></p> <p>Maanomistajille ja muille oikeudenhaltijoille ei saa aiheutua kohtuutonta haittaa (MRL 28 §), mikä on hyvin nostettu esille arviointisuunnitelmassa. Kaavan laatimisen yhteydessä on syytä saattaa julkisuuteen kohtuuttoman haitan raja. Mikäli raja ylitetään, on määriteltävä myös riittävät korvaukset maanomistajille.</p>	<p><i>Ei muutoksia osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan.</i></p> <p>Maakuntakaavan tarkistamisessa kiinnitetään erityisesti huomioita vuorovaikutteiseen, avoimeen ja selkeään kaavoitusprosessiin, johon on helppo osallistua ja vaikuttaa.</p> <p>Maakuntakaavan tarkistamisen tarve ja tavoitteet perustuvat useisiin teemakohtaisiin selvityksiin ja ohjelmiin, jotka on laadittu eri sidosryhmien kanssa.</p> <p>Maakuntakaavoituksen edetessä varaudutaan järjestämään tarvittaessa esittely- ja keskustelutilaisuuksia. Tilaisuuksien tarve ja ajankohdat tarkentuvat kaavaprosessin edetessä.</p> <p><i>Ei muutoksia osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan.</i></p> <p>Maakuntakaavoitukseen ei liity korvausvelvollisuutta. Kaavoitusprosessin yhteydessä arvioidaan kaavaratkaisuista aiheutuvan haitan kohtuullisuutta. Kohtuuttoman haitan rajan määrittäminen muodostuu eritekoisista, jotka ovat arvioitavissa vasta tapauskohtaisesti yksityiskohtaisemman suunnittelun ja toteutuksen yhteydessä. Mahdolliset korvauskysymykset tulevat ratkaistaviksi tapauskohtaisesti yksityiskohtaisen suunnittelun ja toteuttamisen yhteydessä.</p>

<p><i>Osalliset ja vuorovaikutusmenettely</i></p> <p>Maakuntakaavan valmistelussa on eri sidosryhmien kanssa käyty laajojakin keskusteluja. Suunnitelmassa esitetty SOVA-työryhmä on hyvä asia, kunhan siinä käytetään asiaan kuuluvia tahoja. Se luo avoimuutta ja vaikutusmahdollisuutta kaavaprosessiin.</p>	<p><i>Ei muutoksia osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan.</i></p>
<p><i>Vaikutusten arviointi</i></p> <p>Vaikutusten arvioinnin lähtökohta-aineisto on laaja. Niiden mukaan maakuntakaavan päivitys perustuu pääasiassa jo tehtyihin selvityksiin. Tärkeää on, että kaikki käytettävissä olevat selvitykset ovat riittävän ajantasaisia ja yksityiskohtaisia maakuntakaavan tarpeisiin. Vaikutusten arvioinnissa on otettava mukaan taloudelliset vaikutukset maakuntakaavan yleispiirteisyys huomioiden. Vaikka tätä ei ole erikseen suoraan mainittu maakuntakaavan sisältövaatimuksissa on MRL 9§ mukaan selvitettävä myös yhdyskuntataloudelliset, sosiaaliset, kulttuuriset ja muut vaikutukset sekä MRA 1§ mukaan vaikutukset ihmisten elinoloihin ja elinympäristöön. Näihin molempiin kuuluvat myös taloudelliset vaikutukset.</p>	<p><i>Osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa muutetaan.</i> OAS:aan täydennetään, että MRA:n mukaisten vaikutusten lisäksi arvioinnissa tarkastellaan myös kaavan taloudellisia vaikutuksia.</p>
<p>Oulujärven Jättiläiset ry</p>	
<p>-</p>	<p>-</p>
<p>Otanmäki Mine Oy</p>	
<p>Otanmäki Mine Oy suunnittelee avaavansa uudelleen tuotantoon Otanmäen Fe-Ti-V-kaivoksen seuraavien 4-5 vuoden kuluessa. Otanmäen kaivos oli tuotannossa 1953-1985 välisenä aikana. Pyydämme huomioimaan maakuntakaavan päivityksessä Otanmäen kaivoksen toimintaan oleellisesti liittyvien maa-alueiden tulevan käytön kaivostoiminnassa. Keskeisimmät alueet sijaitsevat Otanmäessä vanhan kaivoksen alueella ja Otanmäen taajaman ja Vuorokkaan kaivosten välisellä alueella, sekä Humpinmäen länsipuolella. Toinen keskeinen toiminta-alue tulee olemaan Vuorokkaan kaivos ja sen lähialueet. Kolmanneksi kaivostuotannon alueeksi suunnitellaan n. 10 km Otanmäestä länteen sijaitsevaa Hautakankaan (Honkamäki) aluetta.</p>	<p><i>Esitetty asia liittyy kaavaratkaisuun ja liitetään osaksi sen valmistelua.</i> Kaavan sisältöratkaisusta pyydetään erikseen lausunnot ja palautteet. Sisältöratkaisut syntyvät kaavaprosessin kuluessa.</p>

Paliskuntain yhdistys	
Maakuntakaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa on otettu poronhoito huomioon. Siellä on tunnistettu valtakunnallinen alueidenkäyttötavoite, joka koskee poronhoitoaluetta. Alueen paliskunnat myös tunnistetaan kaavan osallisissa ja paliskunnilta on pyydetty lausunnot OASista.	<i>Ei muutoksia osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan.</i>
Kaavan suunnittelussa ja vaikutusten arvioinnissa tulisi ottaa poronhoito huomioon ja käyttää työkaluna paikkatietoaineistoja. Tällöin suunnittelussa olisi mahdollista huomioida poronhoidon keskeiset toiminta-alueet. Lisää tietoa poronhoidon huomioimisesta kaavoituksessa on Paliskuntain yhdistyksen nk. poroYVA-oppaassa, paliskunnat.fi/poroyva	<i>Ei muutoksia osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan.</i> Esitetty aineisto liitetään osaksi kaavan valmistelua.
Kaavan laatimisen vaiheissa ei mainita poronhoitolain 53 § mukaisia neuvotteluita alueen paliskuntien kanssa. Lapin maakuntakaavoissa vakiintunut käytäntö on, että liitto järjestää yhteiset neuvottelut kaava-alueen paliskunnille ennen valmisteluaineiston ja kaavaehdotuksen nähtäville asettamista. Lisäksi paliskunnilta pyydetään lausunnot kaavan eri vaiheissa. Paliskuntain yhdistys katsoo, että Kainuun maakuntakaava-alueen paliskuntien kanssa tulisi järjestää ainakin yksi neuvottelu ja tarvittaessa toinenkin, jotta poronhoidon huomioon ottaminen varmistetaan. Lapissa Paliskuntain yhdistys on otettu mukaan viranomaisneuvotteluihin sekä kaavojen ohjausryhmään. Kainuussa vastaava virkaa hoitaneen perustettava SOVA-ryhmä. Siinä tulisi olla poronhoidon edustus, esimerkiksi Paliskuntain yhdistyksestä.	<i>Osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa muutetaan.</i> OAS:n tekstiä täydennetään poronhoitolain 53 § mukaisen neuvottelun osalta. Maakuntakaavoituksen edetessä varaudutaan tarvittavien sidosryhmätilaisuuksien järjestämiseen. Tilaisuuksien tarve ja ajankohta tarkentuvat kaavaprosessin edetessä. Kainuun SOVA-työryhmän kokoonpanoa täydennetään tarvittaessa mm. poronhoitoa koskevilla asiantuntijajäsenillä.
<i>Poronhoidon kaavamerkinnot ja -määräykset</i> Porojen vapaa laidunnusoikeus koskettaa tietyin laissa luetelluin rajoituksin koko poronhoitoaluetta (PHL 3 §), tämä oikeus on syytä tuoda selkeästi esille maakuntakaavassa. Poronhoitoalueen raja on merkitty voimassa olevaan Kainuun maakuntakaavaan ja aluetta koskeva suunnittelumääräys turvaa osaltaan elinkeinon alueidenkäyttöön liittyviä lakisääteisiä oikeuksia. Jotta poronhoito koko poronhoitoalueella huomioitaisiin poronhoito lain ja VAT:n mukaisesti, on kuitenkin tarkoituksenmukaista ja tarpeellista käyttää useita keinoja ja kehittää kaavamerkintöjä edelleen. Tämä tarkoittaa poronhoidolle ominaisia aluevarauksia, kaavamerkintöjä ja -	<i>Esitetty asia liittyy kaavaratkaisuun ja liitetään osaksi sen valmistelua.</i> Maakuntakaavan tarkistamisen mm. poronhoidon tavoitteita ja lähtökohdista tarkastellaan tarkemmin kaavatyön seuraavassa vaiheessa, jossa kootaan erillinen Lähtökohdat ja tavoitteet -raportti. Lähtökohdat ja tavoitteet -raportista pyydetään erikseen lausunnot ja palautteet. Lopulliset sisältöratkaisut syntyvät kaavaprosessin kuluessa.

määräyksiä. Elinkeinon erityisluonne huomioon ottaen on tarpeen merkitä alueita, jotka ovat poronhoidolle ratkaisevan tärkeitä. Tällaisia ovat esimerkiksi eri vuodenaikoina keskeisimmät laidunalueet, paliskuntien toiminnalliset aitapaikka-alueet sekä keskeisimmät porojen kulku- ja kuljetusreitit. Nämä voidaan huomioida esimerkiksi omalla ph-merkinnällä sekä kaavaselostukseen liitettävillä paliskuntakohtaisilla kartoilla, joihin alueita ja rakenteita merkitään paikkatietoaineistoon pohjaten. Mikäli kaavaan merkitään aluevarausmerkintöjä, poronhoidon nostaminen päämaankäyttömuodoksi maa- ja metsätalouden rinnalle (M-, MP- /M-1 - alueet, esim. Metsätalous- ja poronhoitovaltainen alue/Maa- metsä- ja porotalousvaltainen alue) olisi perusteltua poronhoidon kannalta erityisen tärkeille alueille, sillä poronhoidolla on alueella erityislailla säädetty maanomistuksesta riippumaton erityis oikeus (poronhoito-oikeus).

Lapissa vahvistetussa Länsi-Lapin maakuntakaavassa sekä työn alla olevassa Rovaniemen ja Itä-Lapin maakuntakaavassa on hyödynnetty poronhoidon paikkatietoaineistoja ansiokkaasti. Niiden avulla kaavaan on merkitty muun muassa poronhoidon kannalta tärkeitä rakenteita (erilaisia aitoja ja kämppiä) ph-kohdemerkinnällä: Poronhoidon kannalta erityisen tärkeä alue/ kohde/aita. Ph-merkintään on liitetty seuraava suunnittelumääräys:

"Moottorikelkkailu- ja ulkoilureitit tulee suunnitella niin, että ne risteävät mahdollisimman harvoissa kohdissa pysyvän poroaidan kuten työ- ja laidunkiertoaidan kanssa ja että porojen kulku aidan läpi reitin kohdalta pyritään estämään.

Alueen suunnittelussa on turvattava poronhoidolle merkittävien rakenteiden/alueiden säilyminen."

Paliskuntien väliset rajat

Lapin maakuntakaavoihin merkitään paliskuntien väliset rajat. Tämä on hyvä informaatiota lisäävä käytäntö ja harkitsemisen arvoista myös muualla poronhoitoalueella. On tärkeää varmistaa merkintätapojen yhdenmukaisuus. Paliskuntien väliset toimialueiden rajat vahvistaa Lapin aluehallintovirasto (AVI). Paliskuntien vahvistetut viralliset rajat

<p>tulee merkitä kaavaan aina AVI:n vahvistamien sanallisten kuvausten mukaisina. Hallinnolliset rajat on tarkistettu poronhoidon paikkatietoaineistojen päivityksen yhteydessä.</p> <p><i>Kehittämisperiaatemerkinnot</i> Informatiivisten kehittämisperiaatemerkinnotien käyttö kaavoissa on hyvä asia ja niillä viestitään alueiden kehittämisessä ja suunnittelussa paikallisesti huomioon otettavia maankäytöllisiä tarpeita tai mahdollisuuksia. Maakuntakaavaan voisi esimerkiksi merkitä kehittämisperiaatemerkinnotilla alueita, jotka profiloituisivat selkeästi luontomatkailun ja luontaistalouden vyöhykkeinä tai kohdealueina. Keskeisimpiä porojen laidunkiertoreittejä puolestaan voisi merkitä Ekologinen yhteystarve -merkinnällä, tai sen kaltaisella merkinnällä, sillä ne ovat usein yhteneviä muiden ns. ekologisten käytävien kanssa. Oikein käytettynä Ekologinen yhteystarve -merkintä osoittaa tarvetta ekologisen yhteyden säilyttämiselle suunniteltaessa esim. tie- tai rautatielinjauksia tai muita toimintojen sijoittelua.</p>	
<p>ProAgria Kainuu</p>	
<p>-</p>	<p>-</p>
<p>Senaatti-kiinteistöt</p>	
<p>-</p>	<p>-</p>
<p>Sotkamo Silver Oy</p>	
<p>Pyydämme huomioimaan maakuntakaavan tarkistettaessa, että Kaivospiirimme Taivalhopea sijaitsee alueella, joka aiemmin maakuntakaavassa varattu maa- ja metsätalousvaltaiseksi alueeksi (M). Esi-tämme, että maakuntakaavan kaivospiiri merkitään maakuntakaavaan.</p>	<p><i>Esitetty asia liittyy kaavaratkaisuun ja liitetään osaksi sen valmistelua.</i> Kaavan sisältöratkaisusta pyydetään erikseen lausunnot ja palautteet. Sisältöratkaisut syntyvät kaavaprosessin kuluessa.</p>
<p>Suomen ampumahiihtoliitto</p>	
<p>Kainuussa on ampumahiihtoon soveltuvia ampumaratoja (ampumahiihtostadioneja) tarvittavine hiihto/juoksu-urineen seuraavasti:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kajaani, Vimpelinlaakson ampumahiihtorata, 30 ampumapaikkaa - Kuhmo, Kalevalan ampumahiihtorata, 26 ampumapaikkaa 	<p><i>Esitetty asia liittyy kaavaratkaisuun ja liitetään osaksi sen valmistelua.</i> Perusteita ja edellytyksiä valtakunnallisesti ja seudullisesti merkittävien ampumahiihtoratojen merkitsemiseksi arvioidaan kaavaprosessin edetessä. Kaavan sisältöratkaisusta pyydetään erikseen lausunnot ja palautteet. Sisältöratkaisut syntyvät kaavaprosessin kuluessa.</p>

<ul style="list-style-type: none"> - Puolanka, Honkavaaran ampumahiihtorata, 10 ampumapaikkaa - Sotkamo, Vuokatin Urheiluopiston ampumahiihtorata, 33 ampumapaikkaa, - Suomussalmi, Haverisen ampumahiihtorata, 30 ampumapaikkaa <p>Näiden ampumahiihtoratojen osalta Suomen Ampumahiihtoliitto esittää, että ampumahiihtoradat merkitään omilla merkinnöillään maakuntakaavaan. Ampumahiihtoliitto esittää laadittavaksi kaavan liitteeksi ampumaratoja/ ampumahiihtoratoja kokoavan luettelon, jossa ilmenee tarvittavat tiedot radoista.</p> <p>Edellä mainituista ampumahiihtoradoista Vuokatin ampumahiihtorata on kansainvälisesti tai ainakin valtakunnallisesti merkittävä ampumahiihdon suorituspaikka. Myös Vimpelinlaakson ampumahiihtoradalla on valtakunnallista merkitystä, kun siellä voidaan järjestää mm puolustusvoimien mestaruuskilpailuja. Muut ampumahiihtoradat ovat alueellisesti/seudullisesti merkittäviä ottaen huomioon niiden varustetason ja tehdyt investoinnit.</p>	
<p>Kainuun maakuntaliiton toimeksiannossa laaditussa ampumapaikkaselvityksessä on jostain syystä ampumahiihto ja sen suorituspaikat ikään kuin "alistettu" tai rinnastettu ampumaurheiluliiton / ampumaurheilun suorituspaikkoihin. Näin ei voi olla, sillä liittomme on itsenäinen lajiliitto, joka vastaa lajimme edunvalvonnasta ja ampumahiihdon suorituspaikat on tarkoitettu vain ampumahiihtourheilun suorituspaikoiksi lukuun ottamatta joitakin harjoitteluun tarkoitettuja ratoja.</p>	<p><i>Ei muutoksia osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan.</i></p> <p>Maakuntakaavan tarkistamisen yhteydessä arvioidaan seudullisesti merkittäviin siviilien käytössä oleviin ampumaratoihin liittyvät lisäselvitystarpeet.</p>
<p>Oleellista on myös, että ampumahiihdon ampumaratojen melusaasteen ja muiden tekijöiden aiheuttamat turvallisuusmääräykset ovat oleellisesti pienempiä kuin esimerkiksi haulikko- tai kivääriammunnoissa. Nämä mahdollistavat mm. ampumahiihtoratojen sijoittamisen merkittäväksi lähemmäksi asutusta kuin ampumaurheilun suorituspaikat. Lisäksi ampumahiihdon osalta alueen on tarjottava riittävän tason hiihto/juoksureitit yhdistettynä kiinteästi ampumapaikkaan.</p> <p>Ampumahiihdon suosio on jatkuvassa nousussa ja se saattaa nostaa esille tarpeen uusien harjoitus- ja kilpailupaikkojen rakentamiseen. Tarpeen tähän tuo myös liiton strategian mukaiset linjaukset ampumahiihdon ampumaratojen saavutettavuudesta. Yksi tällainen alue on</p>	<p><i>Esitetty asia liittyy kaavaratkaisuun ja liitetään osaksi sen valmistelua.</i></p> <p>Maakuntakaavan tarkistamisen mm. ampumaratoja koskevia tavoitteita ja lähtökohtia tarkastellaan tarkemmin kaavatyön seuraavassa vaiheessa, jossa kootaan erillinen Lähtökohdat ja tavoitteet -raportti. Lähtökohdat ja tavoitteet -raportista pyydetään erikseen lausunnot ja palautteet. Lopulliset sisältöratkaisut syntyvät kaavaprosessin kuluessa.</p>

<p>Paljakan alue, jossa on jo hyvät hiihto-olosuhteet. Suomen Ampuma hiihtoliitto puoltaa jäsenseuramme Puolangan Ryhdin esitystä Paljakan alueelle tehtävästä varauksesta ampumahiihdon ampumaradalle/ampumahiihtostadionille.</p> <p>Suomen Ampumahiihtoliitto kiittää mahdollisuudesta antaa lausuntonsa osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta ja tekee sen myös tulevaisuudessa työn edetessä.</p> <p>Ampumahiihtoliitto katsoo, että jatkossa on ampumahiihtourheilun suorituspaikat erotettava selkeästi ampumaurheilun ja muiden harrastusmuotojen ampuma radoista, koska ampumahiihdon suorituspaikkojen vaatimukset mm. melusaasteen ja turvaetäisyyksien osalta ovat merkittävästi pienempiä.</p>	
<p>Ampuma hiihtoliitto nimeää tarvittaessa alueeltanne asiantuntijan, joka on maakuntaliiton käytettävissä kaavatyön edetessä edustaen Ampumahiihtoliittoa ja sen jäsenseuroja. Toivomme, että yhteys myös suoraan ampumahiihtoliittoon toimii tulevaisuudessa.</p>	<p>Osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa muutetaan. Yhdyshenkilön nimeäminen edesauttaa yhteydenpitoa ja kaavaprosessin vuorovaikutteisuutta.</p> <p>Osallisten luettelo täydennetään Suomen ampumahiihtoliitolla.</p>
<p>Suomen tuulivoimayhdistys ry</p>	
<p>-</p>	<p>-</p>
<p>Terrafame Group Oy</p>	
<p>-</p>	<p>-</p>
<p>Tornator Oy</p>	
<p>-</p>	<p>-</p>
<p>Turveruukki Oy</p>	
<p>-</p>	<p>-</p>
<p>Tulikivi Oyj</p>	
<p>-</p>	<p>-</p>

UPM Metsä, Kajaanin metsäpalvelutoimisto	
-	-
Vapo Oy	
<p>Maakuntakaavaan sisältyvät osa-alueet antavat huolellisesti suunniteltuina hyvän lähtökohdan maakunnan elinvoimaisuuden osaamiselle ja kestäväälle kehitykselle. Vapo Oy katsoo, että maakuntakaavoituksen tulee toimia maankäytön ohjauksen pääasiallisena työkaluna, jonka avulla voidaan toteuttaa valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet sekä maakuntaohjelma.</p>	<p><i>Ei muutoksia osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan.</i></p>
<p>Kainuun maakuntakaavan tarkistamisen osallistumis- ja arviointisuunnitelman tavoitteena on päivittää ja ajantasaistaa voimassa oleva Kainuun maakuntakaava 2020. Kaavan seurantatyössä on havaittu tarkistamistarpeita mm. turvetuotannon osalta.</p> <p>Vapo Oy toivoo, että kaavan valmistelutyö toteutetaan niin, että aihepiireihin välittömästi kuuluvat osapuolet voivat aktiivisesti olla mukana kaavan laadinnassa. Yhteydenpito osapuolten välillä tulee varmistaa. Näin menetellen voidaan yhtäältä välttää eri maankäyttömuotojen välisiä ristiriitoja, ja toisaalta tuoda valmistelutyöhön asiantuntijuutta kaavan toimintaedellytysten parantamiseksi.</p> <p>Turvetuotannolle osoitettujen uusien alueiden suunnittelu tulee toteuttaa yhteistyössä turvetuottajien kanssa. Tällöin kaava-alueiden todellinen tuotantokelpoinen pinta-ala ja muut alueen tuotantoon saattamisen kannalta tärkeät seikat tulevat parhaiten huomioiduiksi.</p> <p>Kainuun maakunnan alueella aktiivisena toimijana Vapo Oy ilmoittaa osallistumishalukkuutensa Kainuun maakuntakaavan tarkistamiseen.</p>	<p><i>Ei muutoksia osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan.</i></p> <p>Maakuntakaavan tarkistamisen tarve ja tavoitteet perustuvat useisiin teemakohtaisiin selvityksiin ja ohjelmiin, joiden laadinnassa mm. Vapo oy on ollut mukana (esim. Kainuun suoselvitys). Vapo oy kuuluu Kainuun maakuntakaavan tarkistamisen osallisiin ja on tärkeä yhteistyötaho turvetuotannon kehittämistarpeita arvioitaessa.</p>
<p>Vapo Oy katsoo, että maakuntakaavoitus on parhaimmillaan avoin ja läpinäkyvä prosessi, jossa ympäristönäkökohtien lisäksi otetaan huomioon myös alueen elinkeinoelämän toimintaedellytykset sekä arvioidaan kaavoituksen taloudelliset, kulttuurilliset ja sosiaaliset vaikutukset.</p>	<p><i>Osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa muutetaan.</i></p> <p>OAS:aan täydennetään, että MRA:n mukaisten vaikutusten lisäksi arvioinnissa tarkastellaan myös kaavan taloudellisia vaikutuksia.</p>

Vuokatin matkailukeskus Oy	
-	-
Vuolijoen turve Oy	
-	-

YKSITYISET MIELIPITEET (Mielipiteiden antajien nimet poistettu julkaistusta versiosta)	VASTINE
KANNANOTON TAI MIELIPITEEN SISÄLTÖ	
Mielipide A.	
<p>Yhdistyksen hallitus on kokouksessaan 23.2.2016 käsitellyt osallistumis- ja arviointisuunnitelman luonnosta ja pyytää mielipiteenään Kainuun liittoa ottamaan maakuntakaavaan Suomussalmen kunnassa Aittokoskella sijaitsevan ampumaradan seuraavista syistä.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ampumarata on suurin practical-ammuntaan käytettävä rata Suomessa. 2. Ampumarataan on investoitu noin 170 000 euroa viimeisen kymmenen vuoden aikana. 3. Ampumaradalle on valmistunut uusi ympäristölupa, jossa radan toimintaa katsotaan vähintään 50 - vuotta eteenpäin. 4. Radankäyttäjistä noin 80 % tulee ulkomailta radalla kesäisin järjestettävälle ammutakursseille, edellä mainitut henkilöt majoitetaan alueen kaupallisissa majoituskohteissa, esimerkiksi Ukkohallassa ja perheet käyttävät paikallisia palveluja. Ukkohallassa henkilöt, jotka tulevat ammutakursseille, muodostavat suurimman ja tärkeimmän yksittäisen majoittujaryhmän kesällä. Vuosittainen hyöty Kainuun alueelle on arviolta noin 150 -200 000 euroa, mukaan lukien majoittuminen. ajoneuvovuokraus. paikallisten hyvinvointi- ja kauppapalvelujen käyt- 	<p><i>Esitetty asia liittyy kaavaratkaisuun ja liitetään osaksi sen valmistelua.</i> Kainuun seudullisesti merkittävät ampumaradat (2013) -selvityksen mukaan Suomussalmen kunnassa sijaitseva Aittokosken Practical – ampumarata kuuluu seudullisesti merkittävään kehitettäväksi kohteeksi luokiteltuun Suomussalmen Haverisen, Käärmekekankaan ja Aittokosken ratojen muodostamaan kokonaisuuteen. Maakuntakaavan tarkistamisen mm. ampumaratoja koskevia tavoitteita ja lähtökohtia tarkastellaan tarkemmin kaavatyön seuraavassa vaiheessa, jossa kootaan erillinen Lähtökohdat ja tavoitteet -raportti. Lähtökohdat ja tavoitteet -raportista pyydetään erikseen lausunnot ja palautteet. Lopulliset sisältöratkaisut syntyvät kaavaprosessin kuluessa.</p>

<p>tö. Yli puolet kävijöistä tulee uudelleen 2-3 kertaa, kävijämäärä kasvaa noin 10 % vuodessa.</p> <p>5. Yhdistyksen ja ulkomaisten organisaatioiden, jotka ovat osallistuneet rata-alueen kunnostukseen ja rahoitukseen, toiminnan varmistamisen kannalta on ensiarvoisen tärkeää turvata radan häiriötön toiminta myös tulevaisuudessa ilman, että kaavoituksellisesti alueen läheisyyteen sijoitetaan asutus tai muuta toimintaa joka ampumara- taan kohdistuvilla valituksilla voi aiheuttaa rata-alueen toiminnan osittaisen sulkemisen tai rajoittamisen, jolloin ampumaradan talous ei välttämättä pysty enää ylläpitämään rataa.</p>	
<p>Mielipide B.</p>	
<p>Kaavan tavoitevuodeksi on laitettu 2030. Ottaen huomioon maakunta- kaavan laajuuden ja sitä myöten pitkän valmisteluajan sekä maakun- tasuunnitelman tavoitevuoden 2035, ehdottaisin, että maakuntakaav- van tavoitevuosi oli maakuntasuunnitelman tavoin 2035.</p>	<p><i>Ei muutoksia osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan.</i> Pitkän aikavälin strateginen maakuntasuunnitelma ohjaa maakunta- kaavoitusta. Maakuntakaavan tavoitevuosi on kuitenkin tarkoituksen- mukaista asettaa maakunnan maankäytön suunnittelutarpeiden pe- rusteella ottaen huomioon maakuntakaavan toteuttaminen ja sen seu- ranta sekä veloitteet maakuntakaavan ajantasaisuuden arvioinnista.</p>
<p>Kaavaa tehdessä on syytä ottaa huomioon ilmastonmuutos - kuinka sitä kaavoituksellisilla ratkaisulla voidaan hillitä, sekä mitä ilmaston- muutokseen sopeutuminen tarkoittaa maankäytön suunnittelussa (esim. tulva- ja myrskyriskit).</p> <p>Toivon, että kaavan vaikutusten arvioinnissa lasketaan myös kaavan 'hiilijalanjälki' eli millaiset kasvihuonekaasupäästöt kaavan toteuttami- sesta seuraisi. Vertailun vuoksi voi ja ehkä kannattaakin yrittää arvioi- da, millaiset päästöt olisivat, jos kaavaa ei olisi.</p>	<p><i>Ei muutoksia osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan.</i> Maakuntakaavoituksessa arvioidaan vaikutukset mm. ilmaan ja ilmas- toon.</p> <p>Maakuntakaavan tarkistamisen tarve ja tavoitteet perustuvat useisiin teemakohtaisiin selvityksiin ja ohjelmiin, joissa on käsitelty mielipi- teessä esitettyjä asioita (esim. Kainuun ilmastostrategia ja Kainuun ympäristöohjelma). Maakuntakaavan sisältöä ja kaavaratkaisua käsi- tellään tarkemmin kaavoituksen seuraavissa vaiheissa, jolloin uusien erillisselvitysten tarve ja toteuttamismahdollisuudet on tarkemmin ar- vioitavissa. Sisältöratkaisujen osalta kaava asetetaan prosessin eri vaiheissa julkisesti nähtäville lausuntojen ja palautteiden antamista varten.</p>
<p>Osallistettavissa tahoissa olisi hyvä olla kulttuuripuolelta muitakin kuin Museo ja Kainuun ELY - etenkin kainuulaisen kulttuuriperinnön ja - maisemien näkökulmasta, miksei matkailunkin. En osaa tähän ehdot- taa sopivia tahoja, vaan luotan virkamiesten kykyyn löytää heidät.</p>	<p><i>Ei muutoksia osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan.</i> Maankäyttö- ja rakennuslain mukaan kaavoituksen osallisia ovat alu- een maanomistajat sekä ne, joiden asumiseen, työntekoon tai muihin oloihin kaava saattaa huomattavasti vaikuttaa. Lisäksi osallisia ovat ne viranomaiset ja yhteisöt, joiden toimialaa suunnittelussa käsitel- lään. Maakuntakaavan tarkistaminen on avoin ja vuorovaikutteinen</p>

	prosessi, joka tarjoaa prosessin erivaiheissa osallisille mahdollisuuden kertoa mielipiteensä ja osaltaan vaikuttaa kaavaratkaisuun.
Samoin osallistettaviksi tahoiksi ehdotan Suomen ladun kainuulaisia latuyhdistyksiä sekä vesilaitoksia. Ensin mainitut retkeilyn ja luonnon virkistyskäytön näkökulmasta ja viimeksi mainitut juomavedenhankinnan kannalta merkittävien pohjavesialueiden vuoksi.	<i>Osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa muutetaan.</i> Osallisten luetteloa täydennetään Suomen ladulla. Tarvittaessa kaavatyössä hyödynnetään paikallisten vesilaitosten asiantuntemusta veden hankinnan kannalta merkittävien pohjavesialueiden maankäytön suunnittelussa.
Lopuksi pieni korjausehdotus: Kohdassa 6.3, julkisesti nähtävillä -listaan lisätään Lähtökohdat ja tavoitteet.	<i>Osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa muutetaan.</i> OAS täydennetään. Lähtökohdat ja tavoitteet asetetaan erikseen nähtäville Kainuun liiton verkkosivuille sekä julkisesti nähtäville kaavaluonnokset aineistoina.